

Włóczyk

Diagnoza

w instytucji
i w sąsiedztwie

Publikacja została opracowana w ramach wdrażania polityki młodzieżowej m.st. Warszawy.

fundacja
pole dialogu

projekt współfinansuje
miasto stołeczne
Warszawa

Podczas planowania pracy instytucji we „Włączniku” zależało nam na tym, aby każde ze zgłoszonych miejsc mogło dostosować cały proces do własnych realiów. Właśnie dlatego **pierwszym etapem w modelu** jest diagnoza potrzeb i zasobów instytucji oraz lokalnej społeczności.

Kroki we „Włączniku”:

01

Diagnoza,

czyli analiza działań i zasobów Instytucji, oraz potrzeb młodych odbiorców w celu dostosowania oferty edukacyjnej i kulturalnej do ich oczekiwań, czy wyzwań społecznych.

02

Proces partycypacyjny z młodzieżą

z wykorzystaniem narzędzi takich jak: narada obywatelska, budżet instytucjonalny, teatr legislacyjny, rada doradcza, warsztat strategiczny etc.

03

Ewaluacja

składa się na nią zbieranie, analiza i interpretacja danych zgromadzonych w trakcie projektu i wydarzeń, które się na niego złożyły. Pomaga wyciągnąć wnioski i doskonalić przyszłe inicjatywy.

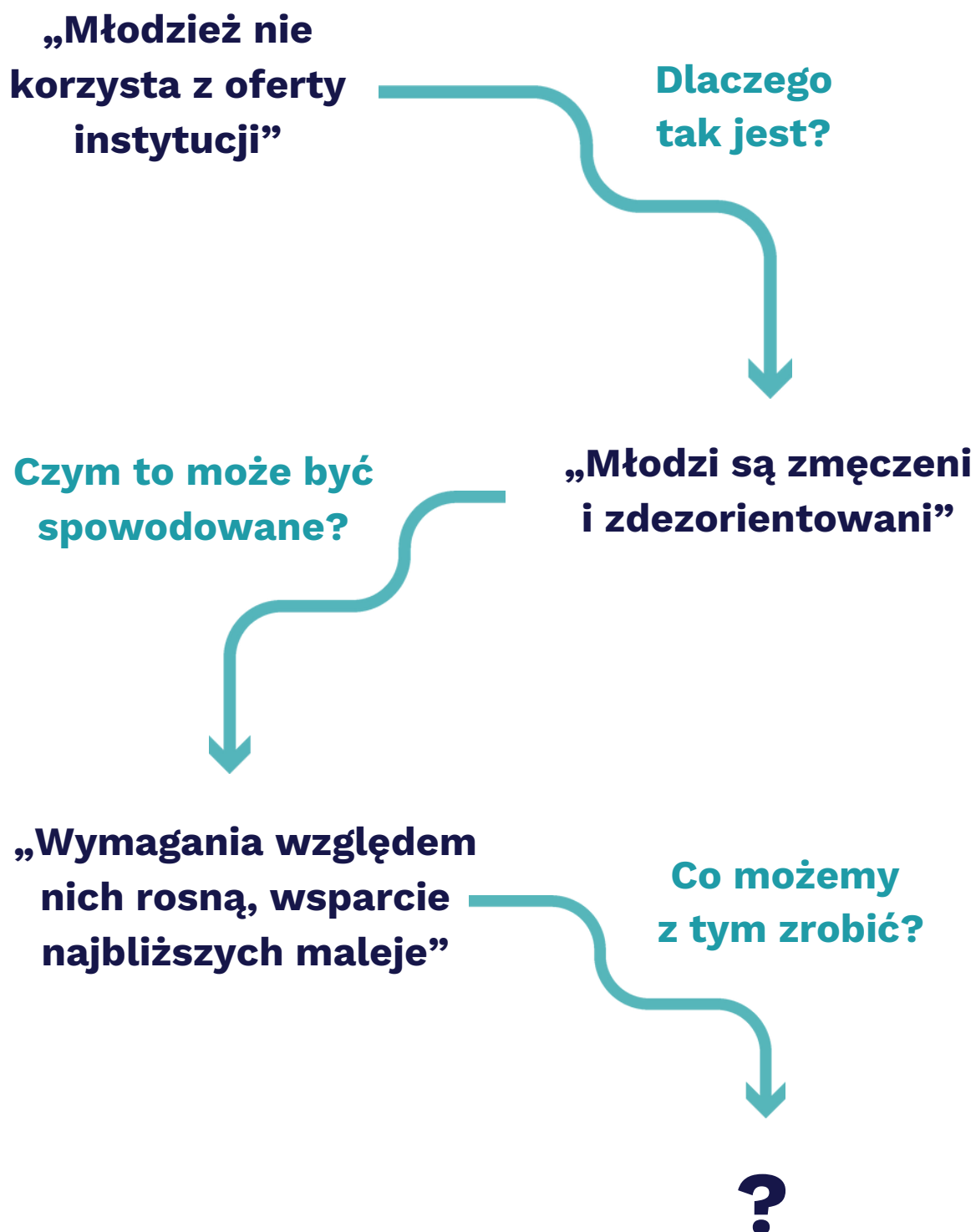
Diagnoza jest badaniem szytym na miarę, które daje praktyczną wiedzę na temat okolicy i jej mieszkańców – w tym młodzieży. Jej wyniki posłużą Wam zarówno do przeprowadzenia działania we „Włączniku”, jak i w planowaniu innych wydarzeń.

Cztery zasady diagnozy wg osób autorskich Przepis na diagnozę, czyli poznajcie młodych i środowisko lokalne:

- 1** **Diagnostujcie w zespole** – cały proces działa najlepiej, jeśli zaangażowane są w niego osoby o różnych rolach, np. inicjujące pracę i kierujące diagnozą, zaangażowani uczestnicy i uczestniczki (szczególnie młodzież) czy przedstawiciele i przedstawicielki partnerów.
- 2** **Bądźcie dociekliwi** – czyli pytajcie do skutku, aż otrzymacie możliwie dużo informacji i dojdziecie do sedna problemu.
- 3** **Używajcie różnorodnych narzędzi** – miejcie na uwadze, że młodzież szybko się nudzi i trzeba tak zaplanować cały proces, żeby był jak najbardziej interesujący. Poniżej znajdziecie różne propozycje narzędzi, które w ciekawy sposób pomogą Wam pogłębić badanie.

Przykład dopytywania:

- 4** **Prezentujcie wyniki zwięźle** – skupcie się na najistotniejszych informacjach: podsumowanie efektów oparte na konkretnych danych i kluczowych wnioskach sprawia, że odbiorcy łatwiej przyjmują informacje i są bardziej skłonni wdrożyć lub rozważyć przedstawione rozwiązania.

**Na diagnozę składają się
trzy etapy:**

1

w instytucji

2

w sąsiedztwie

3

podsumowanie

Na dalszych stronach znajdziecie naszą propozycję przejścia każdego z nich.

Diagnoza w instytucji

Diagnozę instytucjonalną, w gronie pracowniczek i pracowników, w szczególności zespołu projektowego, przeprowadzamy przed rozpoczęciem pracy nad projektem.

Proponujemy namysł w dwóch wymiarach:

- 1 Ludzie:** kadra instytucji, młodzież i rodzice. Czy macie inne osoby z kadry, które mogą Was wesprzeć swoją wiedzą i doświadczeniem? Czy dyrekcja jest przychylna Waszym działaniom? Czy ktoś już realizował podobny projekt? Kim są osoby uczestniczące w Waszych zajęciach, wydarzeniach? Czego potrzebują?
- 2 Zasoby materialne:** jakim sprzętem, budżetem, przestrzenią dysponujecie?

Diagnozę w instytucji możecie przeprowadzić w formie spotkania zespołu wokół konkretnych zagadnień. Poniżej znajdziecie proponowaną listę pytań na takie spotkanie. Zarezerwujcie sobie na nie co najmniej półtorej godziny oraz stały dostęp do napojów i przekąsek. Warto przeprowadzić je w spokojnym, cichym i przytulnym miejscu. Spróbujcie potraktować je jako etap, który ma Wam ułatwić pracę – nie tylko w projekcie, ale też w zespole.

Diagnozę rozpoczynamy od określenia zagadnienia, którym chcemy się zająć. W przypadku „Włącznika” jest to bardzo konkretny obszar, czyli „włączanie młodzieży w decydowanie o instytucji”.

Przykłady pytań na spotkanie diagnostyczne „włączanie młodzieży w decydowanie o instytucji”:

- 1** **Dlaczego chcemy włączyć młodzież** w życie naszej instytucji?
- 2** **Jaka jest nasza instytucja** (jaką ma ofertę, kto ją odwiedza, dlaczego)?
- 3** **W jakich przestrzeniach instytucji jest młodzież?** (na zajęciach, na kanapie w holu...)
- 4** **Gdzie jest młodzież w sąsiedztwie naszej instytucji?** Co robi w wolnym czasie?
- 5** **Jak wygląda praca z młodzieżą w naszej instytucji?** Czego w niej brakuje? Co sprawdza się w tej współpracy?
- 6** **Jak planujemy ofertę** dla młodzieży?
- 7** **Czego potrzebujemy** od młodych osób?
- 8** **Co możemy dać** młodym?
- 9** **Gdzie podejmowane są decyzje** o funkcjonowaniu instytucji?

Diagnoza w instytucji – ćwiczenie *persona + budynek*

Diagnozę w instytucji możecie przeprowadzić także w formie rozmowy opartej na konkretnych ćwiczeniach. Poniżej prezentujemy opis burzy mózgów z użyciem schematycznych rysunków, która pozwala zdiagnozować, na ile obszar, w którym pojawia się młodzież w naszej instytucji, pokrywa się z tym, gdzie podejmujemy decyzje.

1 Persona

Na dużej kartce schematycznie narysujcie postać młodego człowieka. Podzielcie ją na pół. Z jednej strony wypiszcie, czego potrzebujecie od młodych osób. Na drugiej połowie zanotujcie, czego młode osoby potrzebują od Was, co możecie im dać w ramach Waszej instytucji.

2 Budynek

Na dużej kartce schematycznie narysujcie swoją instytucję, uwzględniając pomieszczenia, które się w niej znajdują, i teren zewnętrzny, z którego korzystacie. Na tym schemacie zaznaczcie miejsca i działania, w które już teraz zaangażowane są młode osoby. Następnie na tym samym rysunku (innym kolorem lub doklejając karteczki samoprzylepne) zaznaczcie, czego dotyczą podejmowane decyzje o funkcjonowaniu instytucji i gdzie są one podejmowane. Jeśli jakichś tematów nie da się przypisać do konkretnego pomieszczenia, zapiszcie je np. w formie chmurki nad budynkiem.

3 Podsumowanie

Patrząc na oba rysunki, zastanówcie się, czy decyzje w Waszej instytucji podejmuje się tam, gdzie jest młodzież. Czy to, gdzie jest młodzież, pokrywa się z tym, czego potrzebujecie od młodzieży i co możecie jej zaoferować? Jeśli nie, to dlaczego tak jest? Co możecie zmienić, żeby być bliżej pożądanego stanu?

Miejsce na Twoje notatki

Aby pogłębić namysł nad ćwiczeniem, zachęcamy do przeczytania raportu Fundacji Stocznia: „Młodzi w Warszawie” i raportu Uniwersytetu SWPS i Agencji They.pl: „Polskie Zetki pytają polskie Zetki”. Dzięki nim dowiecie się, jakie środowiska młodzieżowe możemy wyróżnić, czym się charakteryzują i wokół jakich miejsc i instytucji się skupiają.

Diagnoza w sąsiedztwie

W prowadzeniu diagnozy lokalnej przydatne jest stosowanie kilku metod, np. obserwację i sondaż lub desk research, spacer badawczy i ankietę. Pomaga to w poznaniu szerszej perspektywy, ponieważ żadna z metod zastosowana samodzielnie nie daje pełnego obrazu sytuacji – każda z nich pozwala na dotarcie do nieco innej grupy badanych lub do innego rodzaju informacji. Ważne, żebyście wyszli do lokalnej społeczności i postarali się faktycznie dotrzeć do grup, których opinii chcecie poznać.

Poniżej wymieniamy **różne narzędzia badawcze**, z których możecie skorzystać w diagnozie lokalnej i które mogą być angażujące dla młodzieży:

- **rozmowa grupowa i indywidualna** – czyli swobodna lub ustrukturyzowana rozmowa na dany temat. To narzędzie pomoże poszerzyć wiedzę na tematy związane z młodzieżą i społecznością lokalną u kluczowych informatorów;
- **ankieta** – w formie papierowej i/ lub internetowej listy pytań, przydatna, kiedy celem jest zebranie danych ilościowych dotyczących konkretnych faktów (np. z jakich zajęć korzystają uczniowie i uczennice, jak badani dojeżdżają do szkoły czy pracy, jak mieszkają);
- **obserwacja** – czyli przyglądanie się, w jaki sposób różne grupy korzystają z przestrzeni, gdzie bywają, gdzie ich nie ma;

- **mapa** – zaznaczanie miejsc różnych praktyk, co pomaga stworzyć lepsze wyobrażenie okolicy;
- **spacer badawczy/autobiograficzny**, np. z aparatem lub kamerą – dostarcza informacji o tym, jak ludzie spędzają czas, gdzie bywają, jak korzystają z przestrzeni, jak wygląda okolica z ich perspektywy. To metoda, która pomaga doświadczyć przestrzeni z perspektywy innych użytkowników lub zwrócić uwagę na obszary, które bywają pomijane, może na przykład odpowiedzieć na pytanie: jak po ulicy porusza się osoba z wózkiem dziecięcym;
- **desk research**, czyli analiza danych zastanych – dobrym wstępem do diagnozy jest zorientowanie się, czy podobne badania nie były już realizowane, przeszukanie m.in. przestrzeni internetu;

- **kolaż** – narzędzie warsztatowe, w ramach którego uczestnicy i uczestniczki przygotowują prace oddające ich skojarzenia z daną przestrzenią. To, co znajdzie się na pracy, może wiele powiedzieć o perspektywie, ale także o sposobach spędzania czasu. Zadając temat na kolaż, warto zadbać o jego szerokie, otwarte ujęcie, np. „moje wymarzone miejsce na czas wolny”, a nie: „narysuj boisko do gry w piłkę”.

Po inspiracje i dokładniejszy opis poszczególnych narzędzi możecie sięgnąć do następujących pozycji:

- Diagnoza lokalna. Jak skutecznie włączać mieszkańców i mieszkańki w podejmowanie decyzji?, autor – Adam Kadenaci.
- Pomysły do zrobienia – zbiór scenariuszy działań społeczno-kulturalnych, prezentowanych na stronie internetowej. Poprzez ich różnorodność Towarzystwo Inicjatyw Twórczych Ę pokazuje, że kultura może być narzędziem do osiągnięcia zmiany społecznej.

A po teorię tutaj:

- Badania Jakościowe, tom 1 i 2, Dariusz Jemielniak, Wydawnictwo Naukowe PWN 2012.

Podsumowanie diagnozy

Zakończeniem diagnozy jest podsumowanie jej wyników, wyciągnięcie wniosków i wybór narzędzia do przeprowadzenia działania, które odpowie na zdiagnozowane wyzwania. **O czym warto pamiętać w prowadzeniu diagnozy, żeby jej podsumowanie było prostsze? Wymieniamy:**

- **twórzcie notatki na bieżąco** po każdym działaniu, np. spotkaniu, spacerze, obserwacji. Jeśli nie macie przy sobie notatnika lub jesteście w miejscu, w którym sporządzanie notatek jest utrudnione, skorzystajcie z aplikacji do robienia notatek dostępnych w telefonie albo dyktafonu, pozwalającego na nagrywanie obserwacji. Notatki uporządkujcie możliwie szybko, żeby o niczym nie zapomnieć;

Jak uporządkować wiedzę?

**Zbierzcie odpowiedzi na
szczegółowe pytania**

**Znajdźcie powtórzenia,
różnice, prawidłowości**

**Stwórzcie
generalny obraz**

**Zaplanujcie, co zrobicie z wynikami
diagnozy i jakie będą Wasze dalsze
kroki**

- W przypadku nagrywania rozmów i wywiadów **dbajcie o poufność**. Pytajcie o zgodę zarówno na nagrywanie, jak i przedstawienie z imienia i nazwiska. W momencie rozpoczęcia nagrania możecie poprosić o wypowiedzenie zdania: „wyrażam zgodę na nagrywanie”, zaś w audycji wykorzystać nagranie bez tego wstępu.

Krokiem po diagnozie jest wybór sposobu na osiągnięcie celu projektu, czy na znalezienie sposobów, żeby młodzi byli obecni na poziomie decyzyjnym w instytucji. Takim sposobem mogą być narzędzia partycypacji, o których dowiecie się więcej z materiałów w repozytorium.

W miarę możliwości **spróbujcie też wrócić z rezultatami diagnozy do osób, które na poszczególnych etapach brały w niej udział.**

Jest to istotne z kilku przyczyn. Po pierwsze uczestnicy i uczestniczki badania z pewnością będą zainteresowani jego wynikami, a ich przedstawienie będzie wyrazem szacunku wobec ich zaangażowania. Taka praktyka buduje wokół osób autorskich zaufanie i pokazuje transparentność procesu. Po drugie osoby zaangażowane zobaczą, że ich głos ma znaczenie, co podkreśli współodpowiedzialność i może być podstawą do zawiązania wspólnoty. Po trzecie dobrą praktyką jest weryfikacja i autoryzacja wyników z uczestnikami i uczestniczkami.

Jak zaprezentować wyniki diagnozy?

Wymieniamy kilka możliwości na zrobienie tego w interesujący i zapadający w pamięć sposób:

- **wystawa** z przygotowanymi zdjęciami, plakatami i planszami przedstawiającymi wyniki;
- **publiczna debata** z pracownikami i pracowniczkami, odbiorcami_czyniami instytucji, ekspertami i ekspertkami z danych dziedzin oraz respondentami i respondentkami;
- **warsztat** w formie kawiarni obywatelskiej, na którym zostaną wypracowane rozwiązania dla zdiagnozowanych wyzwań.

Powodzenia w realizacji działań!

Bibliografia

- Małgorzata Tchórznicka, Czym jest diagnoza lokalna?, Stowarzyszenie Pracownia Etnograficzna.
- Agata Urbanik, *Quo vadis? O partycypacyjnej diagnozie lokalnej*, Instytut Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2011.
- Aleksandra Daszkowska-Kamińska, Aleksandra Gołdys, Maria Makowska, Agata Urbanik, *Przepis na diagnozę, czyli poznaj młodych i środowisko lokalne*, Polska Fundacja Dzieci i Młodzieży, Warszawa 2013.
- Adam Kadenaci, *Diagnoza lokalna. Jak skutecznie włączać mieszkańców i mieszkanki w podejmowanie decyzji?*, Centrum Komunikacji Społecznej m.st. Warszawy, Warszawa 2021.

Raporty, o których wspomnieliśmy:

- Polskie Zetki pytają polskie Zetki, Uniwersytet SWPS i They.pl
- Młodzi w Warszawie. Raport z badania, Fundacja Stocznia

Treść: Aleksandra Wasążnik, Joanna Chomko

Korekta i redakcja: Warsztat Ogarniaczki Paula Olejniczak

Identyfikacja graficzna i skład: Mira Larysz

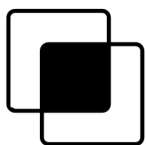
Autorstwo zdjęć: Marcin Jan Nalepa

Publikacja powstała w ramach projektu **„Włącznik - tworzenie przestrzeni dla młodych warszawiaków w miejskich instytucjach”**, współfinansowanego przez m.st. Warszawa.

projekt współfinansuje
miasto stołeczne
Warszawa

Fundacja Pole Dialogu powstała w 2011 roku, aby wspierać udział obywateli i obywaterek w życiu publicznym. Obecnie jest jedną z najbardziej doświadczonych organizacji działających w tym obszarze. Wspieramy dialog obywatelski i włączamy ludzi do rozmów o ważnych sprawach publicznych. Więcej na poledialogu.org.pl

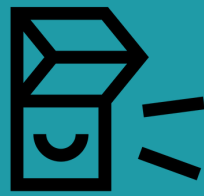

**fundacja
pole dialogu**

Publikacja jest dostępna na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa – Użycie niekomercyjne – Bez utworów zależnych 4.0 Międzynarodowe.

Warszawa 2024

Włącznik